

VIRKSOMHETS- OG ØKONOMIINSTRUKS FOR STATPED

Gjelder fra 8. august 2025

Innhold

1.	Innledning	3
1.1.	Instruksens virkeområde og forhold til økonomiregelverket	3
2.	Departementets styring av Statped	3
2.1	Departementets overordnede ansvar	3
2.2	Statpeds samfunnsoppdrag og ansvarsområde	3
2.3	Oversikt over Statpeds faste oppgaver	4
2.4	Styringsdialogen	6
3.	Statpeds interne styring	6
3.1	Ledelsens ansvar og myndighet	6
3.2	Krav til planlegging, gjennomføring og oppfølging av virksomheten i Statped	6
4.	Andre krav til Statped	7
4.1	Offentlige anskaffelser	7
4.2.	Forvaltning av eiendeler	7
4.3	Sikkerhet og beredskap	7
4.4	Publikasjoner fra Statped	8

1. Innledning

Virksomhets- og økonomiinstruksen er fastsatt av Kunnskapsdepartementet den 8. august 2025 jf. reglement for økonomistyring i staten § 3, andre ledd, og tredje i kraft samme dag. Kopi av gjeldende virksomhets- og økonomiinstruks er sendt til Riksrevisjonen.

Formålet med instruksen er å fastsette Kunnskapsdepartementets overordnede krav til Statped vedrørende systemer, rutiner og styringsprosesser, samt oppgaver Statped har et løpende ansvar for.

1.1. Instruksens virkeområde og forhold til økonomiregelverket

Virksomhets- og økonomistyringen i Statped skal følge økonomiregelverket i staten, med mindre det er innvilget unntak. Økonomiregelverket består av reglement for økonomistyring i staten (heretter kalt reglementet) og bestemmelser om økonomistyring i staten (heretter kalt bestemmelsene). Rundskriv fra Finansdepartementet som er fastsatt med hjemmel i regelverket skal anses som en del av økonomiregelverket. De aktuelle bestemmelsene i regelverket er ikke gjengitt i instruksen.

Unntak fra økonomiregelverket innvilges av Finansdepartementet, eller den som Finansdepartementet delegerer myndighet til. Unntak fra denne instruksen fastsettes av Kunnskapsdepartementet. Instruksen er hjemlet i § 3 i økonomiregelverket, og er laget som et tillegg til dette regelverket.

2. Departementets styring av Statped

2.1 Departementets overordnede ansvar

Statped er et ordinært bruttobudsjettert statlig forvaltningsorgan underlagt Kunnskapsdepartementet. Kunnskapsdepartementet har ansvaret for etatsstyringen av Statped.

Kunnskapsdepartementet styrer Statped gjennom instruks, tildelingsbrev og etatsstyringsmøter.

Direktøren er virksomhetsleder for Statped og er beskikket i stillingen på åremål, og departementsråden har personalansvaret for direktøren. Departementet utarbeider lederkontrakt, som revideres hvert år. Kravene i lederkontrakten ses i sammenheng med målene i tildelingsbrevet.

2.2 Statpeds samfunnsoppdrag og ansvarsområde

Statped skal bidra til at sektormålene for barnehagen og grunnsopplæringen blir nådd. Statped er en statlig støttetjeneste for kommuner og fylkeskommuner i deres arbeid for at barn, unge og voksne med varige og omfattende behov for særskilt tilrettelegging får gode, tilpassede barnehage- og opplæringstilbud i inkluderende fellesskap.

Statped er et landsdekkende direktorat som skal gi tjenester og kompetanse med lik kvalitet og lik tilgang til alle kommuner og fylkeskommuner i hele landet.

Statped skal gi tjenester på små og særlig spesialiserte fagområder innenfor syn, hørsel, ervervet hjerneskade, kombinerte sansetap og døvblindhet, tegnspråk og alternativ og supplerende kommunikasjon (ASK). Statped gir tjenester i særlig komplekse saker innenfor fagområdene sammensatte lærevansker og språk- og talevansker.

Statped skal vedlikeholde og utvikle spisskompetanse innenfor sine fagområder, slik at Statpeds tjenester er av høy faglig kvalitet og tilfører kommuner og fylkeskommuner oppdatert kunnskap og kompetanse.

Statped skal gi faglige råd til departementet i saker som gjelder Statpeds målgrupper og fagområder. Statped skal systematisere sin erfaringsbaserte kunnskap slik at den kan gjøres relevant for departementets politikkutvikling. Statped kan også initiere og bidra i forskning innenfor sine fagområder.

Statped skal gjennom Samisk spesialpedagogisk støtte (SEAD) gi landsdekkende tjenester til samiske brukere innenfor Statpeds fagområder, jf. eget mandat.

2.3 Oversikt over Statpeds faste oppgaver

Samarbeid

Statped skal samarbeide med andre virksomheter for å bidra til å utvikle tiltak på barnehage- og opplæringsområdet slik at de ivaretar barn og elever. Dette gjelder særlig:

- Utdanningsdirektoratet (Udir) på områder hvor Statped og Udir har tilgrensende ansvar og oppdrag. Statped skal også gi råd til Udir i utvikling av tiltak og virkemidler når det er relevant, slik at barn og elever med varige og/eller omfattende behov for tilrettelegging blir ivare tatt på en god måte.
- Universiteter og høyskoler, der Statped kan bidra inn i utdanningene med spisskompetanse og erfaringsbasert kunnskap innen sine fagområder. Statpeds bidrag finansieres av universiteter og høyskoler som har ansvar for faglig innhold, finansiering og gjennomføring av utdanningene.
- SpedAims - Senteret for forskning på spesialpedagogikk og inkluderende praksis, der Statped skal gi innspill til hva det er behov for mer kunnskap om og bidra til at ny forskning omsettes til praksis.
- Virksomheter i andre sektorer som har tilgrensende oppgaver.

Tjenesteområder

Spesialpedagogisk kartlegging, rådgivning og veiledning

Statped kan bidra med spesialpedagogisk kartlegging som supplement til utredninger utført i lokalt støttesystem og i spesialisthelsetjenesten. Kartleggingen skal være grunnlag for rådgivning og veiledning om spesialpedagogiske tiltak. Spesialpedagogisk rådgivning og veiledning skal gis til barnehager, skoler og PP-tjenester og skal bygge opp under laget rundt barna og elevene. Rådgivningen og veiledningen skal bidra til at de som er tett på barna og

elevene blir satt i stand til å gi et godt, tilpasset tilbud i et inkluderende fellesskap til barn og elever med varige og omfattende eller særlig komplekse behov for tilrettelegging.

Kompetansebygging

Statped skal utvikle, forvalte og formidle spesialpedagogisk spisskompetanse innenfor sine fagområder. Statped skal gjennom tjenestene de yter bidra til å bygge kompetanse i kommuner og fylkeskommuner. Statped skal også tilby målrettede kompetansetiltak innenfor sine fagområder overfor barnehager, skoler og PP-tjenester. Statped skal gjøre kunnskap om Statpeds fagområder tilgjengelig.

Strakstilbud

Statpeds strakstilbud er et avgrenset tilbud om informasjon og spesialpedagogisk veiledning som ikke krever søknad. Målet med tjenestene er å gi tilbud så raskt som mulig i en tidlig fase samtidig som det etableres kontakt med ansvarlig kommune. Tjenestene gjelder nyoppdagede sansetap og andre alvorlige funksjonsnedsettelse.

Konsultasjon og faglig drøfting før tjeneste

Statped skal bidra til tidlig innsats i laget rundt barn og elever gjennom en veiledningstjeneste som et lavterskeltilbud.

Utvikling, tilrettelegging og produksjon og av læremidler

Statped skal utvikle, tilrettelegge og produsere læremidler for tegnspråkbrukere og for blinde / sterkt svaksynte elever. Statped bidrar med faglige råd til Udir for tilskuddsordningen læremidler uten markedsgrunnlag.

Opplæring

Diamanten skole er en del av Statpeds virksomhet. Statped ivaretar det statlige skoleeierskapet for Diamanten skole for elever med døvblindhet. Statped er også en alternativ opplæringsarena og gir tilbud om deltidsopplæring til elever som har rett til opplæring i og på tegnspråk etter opplæringsloven, samt opplæring i tegnspråk til foreldre og søsken til barn som mottar deltidsopplæring.

Tilrettelegge eksamen for tegnspråkbrukere og blinde / sterkt svaksynte

Statped bistår Udir med å tilrettelegge eksamen og obligatoriske prøver for tegnspråkbrukere og blinde / sterkt svaksynte.

Særskilte tjenesteområder

Innenfor Statpeds fagområder kan Statped også bistå med sin kompetanse og gi tjenester på oppdrag fra departementet, eller etter samarbeidsavtale med spesialisthelsetjenesten.

Tilskuddsforvaltning

Statped forvalter tilskuddsordninger innen sitt virkeområde, etter oppdrag fra departementet. Forvaltningen av tilskuddet følger kravene i økonomireglementet.

2.4 Styringsdialogen

Den årlige styringsdialogen mellom Kunnskapsdepartementet og Statped består av følgende hovedelementer:

- Virksomhets- og økonomiinstruks
- Tildelingsbrev og supplerende tildelingsbrev med Riksrevisjonen som kopimottaker
- Årsrapport fra Statped
- Tertialrapporter
- Etatsstyringsmøter

Styringsdialogen skal være basert på vurderinger av risiko og vesentlighet og skal være dokumentert. Oppdrag og føringer sendes Statped i form av tildelingsbrev og supplerende tildelingsbrev.

Det gjennomføres årlige medarbeidersamtaler mellom departementsråden og direktøren i Statped.

Faglig dialog mellom departementet og Statped foregår gjennom planlagte kontaktmøter og annen faglig kontakt ved behov. Initiativ til faglig dialog kan tas både av departementet og Statped.

3. Statpeds interne styring

3.1 Ledelsens ansvar og myndighet

Ledelsen ved Statped skal etablere et internt styringssystem med beskrivelse av roller og ansvar hvor rutiner og internkontroll er integrert.

Ledelsen ved Statped skal fastsette interne regler for økonomiforvaltningen ved virksomheten i henhold til gjeldende regelverk og etter de rammer som er fastsatt av Kunnskapsdepartementet.

Økonomiforvaltningen skal inneholde regler om ansvarsforhold og delegering av myndighet.

Direktøren har ansvaret for virksomhetens daglige drift og sørger for at vedtak truffet av Kunnskapsdepartementet og eventuelt andre departementer blir iverksatt.

3.2 Krav til planlegging, gjennomføring og oppfølging av virksomheten i Statped

Statped skal ha en effektiv og forsvarlig internkontroll. Internkontrollen skal være tilpasset risiko, vesentlighet og egenart. Direktoratet skal jevnlig orientere departementet om systemet for internkontroll. Tidspunkt for slike orienteringer går frem av tildelingsbrevet.

Internkontrollen skal utformes og gjennomføres slik at den gir rimelig grad av sikkerhet for at Statped skal nå de målene som er fastsatt, utfører faste oppgaver og gitte oppdrag, har en effektiv drift, en pålitelig rapportering og at lover og regler følges. Statped skal til enhver tid holde seg innenfor de gjeldende budsjettammer som er stilt til disposisjon.

Statped skal gjennomføre risikostyring i henhold til gjeldende regelverk og krav fra Kunnskapsdepartementet.

Statped skal ha dokumenterte rutiner for etablering og forvaltning av alle sine prosjekter og aktiviteter. Alle disposisjoner skal forvaltes og kontrolleres i et elektronisk økonomisystem som følger regelverkets krav.

Statped skal presentere virksomhetsregnskapet i henhold til de statlige regnskapsstandardene (SRS) og de retningslinjer departementet fastsetter. Statped skal sende inn årsregnskap innen 15. mars.

Statped skal ha rutiner for delegering av budsjettdisponeringsmyndighet.

Forhold som er tatt opp av Riksrevisjonen, skal følges opp så snart det er mulig. Departementet skal holdes løpende orientert om vesentlige forhold.

Statped skal uten unødig opphold varsle departementet når det blir kjent med vesentlige avvik på eget ansvarsområde, eller når det blir kjent med forhold som er av vesentlig betydning for virksomhetens måloppnåelse.

4. Andre krav til Statped

4.1 Offentlige anskaffelser

Statped skal ha en anskaffelsespolicy, samt systemer og rutiner som sikrer etterfølgelsen av regelverket for offentlige anskaffelser. Virksomhetslederen må sikre nødvendig kompetanse og etablere gode rutiner slik at alle innkjøp gjøres i samsvar med regelverket, og ellers gjøres mest mulig effektivt. Det er også viktig at innkjøpsarbeidet inngår i ledelsens internkontroll.

4.2. Forvaltning av eiendeler

Virksomhetslederen skal påse at det finnes tilfredsstillende rutiner for forvaltning av Statpedes eiendeler. Virksomhetslederen skal også påse at det føres kontroll med at alle eiendeler blir forsvarlig forvaltet, og at inventar og utstyr blir listeført ved anskaffelse og kassasjon.

4.3 Sikkerhet og beredskap

Statped skal jobbe systematisk med sikkerhet og beredskap, herunder både samfunnssikkerhet og sikkerhet etter sikkerhetsloven. [Styringsdokument for arbeidet med samfunnssikkerhet og beredskap i Kunnskapsdepartementets sektor](#) skal ligge til grunn for arbeidet med samfunnssikkerhet. Informasjonssikkerhet skal være en integrert del av arbeidet. Alle statlige forvaltningsorganer er underlagt [sikkerhetsloven](#), jf. § 1-2 i loven, og skal derfor ha et styringssystem for sikkerhet, jf. § 3 i [forskriften til loven](#). Styringssystemet skal være tilpasset risiko, egenart og de verdier som må beskyttes. For flere detaljer, se [NSMs Veileder for sikkerhetsstyring](#) og [Grunnprinsipper for sikkerhetsstyring](#).

4.4 Publikasjoner fra Statped

Publikasjoner Statped utgir, skal oversendes departementet til orientering senest to uker før de gjøres offentlig tilgjengelig. Oversendelsen følges av en kortfattet oppsummering og anbefaling om videre oppfølging, inklusive vurdering av eventuelle implikasjoner for politikkutvikling. Der Statped har kontakt med andre som utgir rapporter på oppdrag fra departementet eller direktoratet, ber departementet om at man tilstreber å benytte de samme fristene.